

Nadprůměrní, nadaní a talentovaní žáci

PaedDr. Jan Štáva, CSc.

**Proč věnovat nadaným žákům
pozornost?**

**Co můžeme s bystrými žáky ve své třídě
dělat?**

Cíl příspěvku = předložit některé náměty k diskusi

- popsat charakteristické vlastnosti nadaných a talentovaných žáků
- popsat speciální vzdělávací potřeby takových žáků
- vyjmenovat didaktické techniky vhodné pro výuku nadaných a talentovaných žáků

Znaky nadaných

- **Paměť**
- **Znalosti**
- **Bohatá slovní zásoba, gramatická správnost**
- **Sebeřízení**
- **Motivace**
- **Rychlost myšlení**
- **Zpracování problémů**
- **Schopnost pracovat s abstraktními symboly**

Znaky nadaných

- **Zvídavost**
- **Mimořádná schopnost záměrného a dlouhodobého soustředění**
- **Preference složitosti**
- **Preference samostatné práce**
- **Originalita**
- **Flexibilita**
- **Výrazné zájmy nebo mnoho zájmů**
- **Smysl pro humor**

Možnosti úprav způsobů výuky nadaných žáků

- individuální vzdělávací plány
- doplnění, rozšíření a prohloubení vzdělávacího obsahu
- zadávání specifických úkolů
- vnitřní diferenciacce žáků v některých předmětech
- účast ve výuce některých předmětů se staršími žáky
- vytváření speciálních tříd
- vynechání ročníku
- zařazování problémových a multipodnětných úkolů do výuky

Možnosti úprav způsobů výuky nadaných žáků

- práce s vyššími kognitivními cíli
- používání vertikálního obohacení
 - těžší cvičení, referáty
 - projekty
 - samostatná práce
 - výzkumné zprávy
 - e-learning
 - korespondenční studium
 - konzultace s odborníky
 - zapojení do soutěží
 - role asistenta učitele

Návrh pravidel pro učitele

- nesmí slevit z náročnosti a musí dbát na přehlednost učiva
- nesmí autoritativně a bez možnosti dialogu s žákem lpět na zažitých formulacích

Návrh pravidel pro učitele

- musí hledat argumenty na vědecké bázi, které v diskusi obstojí, ne dohadovat se a domýšlet řešení, která si neověřil (sebevzdělávat se)
- musí být připraven odborně, ale také pedagogicky a psychologicky, aby dokázal řídit edukační proces jednoznačně, avšak demokraticky a velkoryse

Návrh pravidel pro učitele

- musí individuálně přistupovat k jednotlivým žákům a nebagatelizovat jejich neustálé otázky
- musí čas ve vyučovací hodině zorganizovat tak, aby žáci zmíněný časový tlak nepocítovali příliš intenzívně

Návrh pravidel pro učitele

- musí být ochoten konzultovat s žáky také mimo vlastní vyučování

Je však nutné hned zpočátku žákům vysvětlit, že mnoho jejich dotazů učivo předbíhá a dát jim ke zvážení, zdali není lepší chvíli počkat, aby se s problematikou více seznámili.

Návrh pravidel pro učitele

- musí připustit nedostatečnou znalost a hledat nápravu v dodatečném dostudování (řešením je například odsunutí odpovědi do následující hodiny)
- musí umět využít potenciálu žáků pro zefektivnění výuky

Návrh pravidel pro učitele

- nesmí připustit utlumení zájmu žáků
- velmi často musí kreativně a invenčně jednat v jediném okamžiku

Závěrem

***Rozvíjet nadané dítě není zbytečné,
nadstandardní ani elitářské.***

Ve skutečnosti je to nutnost.